www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Designing and validating a model of research professional ethics curriculum for graduate students of Iranian higher education centers

Roya Nikfarjam [1], Ali Asghar Bayani[1], Hasan Saemi [1], Hamze Akbari [1]

[1] *Educational Science group, Azadshahr unit, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.*

**Corresponding author: Ali AsgharBayani, Educational science group,Azadshahr unit Islamic Azad university,Azadshahr,Iran. . E-mail:aabayani@yahoo.com.*

Article Info

Keywords: Design - Validation - Research Professional Ethics Curriculum - Iranian Higher Education.

Abstract

Introduction: : Considering the importance of observing research ethics in the research process and the importance of teaching it to graduate students, this study was conducted with the aim of designing and validating a professional research ethics curriculum model for graduate students of Iranian higher education centers.

Methods: This research was conducted in the framework of a mixed approach (qualitative-quantitative) and using conventional content analysis. The statistical population was in the qualitative and quantitative sections of all university professors in Golestan province. In the qualitative section, 14 faculty members were selected by purposive sampling method to reach the level of theoretical saturation. In the quantitative section, 181 people were randomly selected to test the model. The research tool was a structured interview in the qualitative part and a researcher-made questionnaire in the quantitative part. The obtained data were analyzed in the qualitative part using maxqda software and in the quantitative part using pls software.

Results: : The findings of this study included 166 open source that similar data were combined through comparative analysis and finally 23 subcategories and 12 main categories were presented. The main categories (changing the structure of research, helping the globalization of science and technology, recognizing plagiarism) for necessity, (teaching ethical considerations, improving indicators, information literacy, collaborating with medical sciences) for the target element, (scientific principles, requirements Research ethics (for content) (interactive and non-interactive methods) for the element of teaching-learning methods and (formative and final evaluation) for the element of evaluation were extracted.

Conclusion: : The model extracted from qualitative data has a good fit with the quantitative data collected from the participants in this study. Therefore, monitoring research activities and getting help from the field of medical sciences to design a student curriculum model can have the greatest effect on observing research ethics.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۶، شماره ۶، ۱۴۰۲
صفحات: ۴۴۳-۴۵۵

طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش برای دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی مراکز آموزش عالی ایران

رویا نیک فرجام [۱]، علی اصغر بیانی [۲*]، حسن صائمی [۳]، حمزه اکبری [۴]

گروه علوم تربیتی،واحد آزادشهر،دانشگاه آزاد اسلامی،آزادشهر،ایران

* نویسنده مسوول: علی اصغر بیانی ، گروه علوم تربیتی،واحد آزادشهر،دانشگاه آزاد اسلامی،آزادشهر،ایران
ایمیل: aabayani@yahoo.com

چکیده

مقدمه: با توجه به اهمیت رعایت اخلاق پژوهش در فرایند تحقیق و اهمیت آموزش آن به دانشجویان تحصیلات تکمیلی این پژوهش با هدف طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش برای دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی مراکز آموزش عالی ایران انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش در چارچوب رویکرد آمیخته (کیفی-کمی) و با استفاده از تحلیل محتوای قراردادی انجام شد. جامعه آماری در بخش کیفی و کمی کلیه اساتید دانشگاه‌های استان گلستان بود. در بخش کیفی، ۱۴ نفر ازاعضای هیئت علمی به روش نمونه گیری هدفمند تا رسیدن به سطح اشباع نظری انتخاب شدند. در بخش کمی بطور تصادفی تعداد ۱۸۱ نفر برای آزمون مدل برگزیده شدند. ابزار تحقیق در بخش کیفی، مصاحبه ساختار یافته و در بخش کمی، پرسشنامه محقق ساخته بود. داده های حاصل از آنها در بخش کیفی با استفاده از نرم افزار maxqda و در بخش کمی با استفاده از نرم افزار pls تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته های حاصل از این پژوهش شامل۱۶۶کد باز بوده که داده های مشابه از طریق تحلیل مقایسه ای در یکدیگر ادغام گردید و در نهایت۲۳ زیر مقوله و۱۲ مقوله اصلی ارائه گردید. مقوله های اصلی (تغییر ساختار پژوهش، کمک به جهانی شدن علم و فناوری، شناخت سرقت ادبی) برای ضرورت، (آموزش ملاحضات اخلاقی، ارتقاء شاخص های سواد اطلاعاتی، همیاری کردن با علوم پزشکی) برای عنصر هدف، (مبانی علمی، الزامات اخلاق پژوهش) برای محتوا، (روش های تعاملی و غیرتعاملی) برای عنصر روش های یاددهی-یادگیری و (ارزشیابی تکوینی و پایانی) برای عنصر ارزشیابی استخراج شد.

نتیجه‌گیری: مدل استخراج‌شده از داده‌های کیفی با داده‌های کمی جمع‌آوری‌شده از شرکت‌کنندگان در این پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است. لذا نظارت بر فعالیت های پژوهشی و کمک گرفتن ازحوزه علوم پزشکی برای طراحی الگوی برنامه درسی دانشجویان می تواند بیشترین اثر بر رعایت اخلاق پژوهش داشته باشد.

واژگان کلیدی: طراحی- اعتباریابی - برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش – آموزش عالی ایران.

مقدمه

مراکز آموزش عالی از نهادهای پیشـــتاز حرکت‌های فرهنگی و اجتماعی اســت طوری که باورها و اعتقادات آن در جامعه نفوذ پیدا می‌کند [۱]. تعالی و پیشـــرفت هر کشـــوری درصـــحنه علم و فناوری و روابط بین‌المللی با ترویج پژوهش و دســـترســـی بـه مرزهـای دانش و سـیاسـت‌گذاری‌های علمی امکان‌پذیر اسـت [۲]. می‌توان گفت که هدف اصـــلی آموزش عالی توســـعه یادگیرندگان برای کار به‌منظور بهبود شـرایط جامعه بزرگ اسـت [۳]. آموزش عـالی برنـامـه‌ریز، هـدایـت‌کننـده و اجراکننـده فعالیت‌هایی اســـت که هدف آن تولید دانش و تشـــکیل سـرمایه انسـانی می‌باشـد [۴]. کارکردهای مختلف آموزش عـالی اعم از آموزش، پژوهش و تربیـت نیروی انســـانی متخصـص باعث گردیده اسـت که جوامع این قلب تپنده را در حللت پویایی نگه‌داشـــته و هزینه‌های زیادی را برای پیشـــرفت این بخش از نظام آموزشـــی در نظر بگیرند [۵]. کارآمدی آموزش عالی، در تربیت نیروی انســـانی ماهر و متخصـص به‌تمامی نهادها و سـازمان‌ها اثر خواهد گذاشـت [۶]. از جهتی هم توجـه بـه نقش آموزش عـالی در تربیـت جوانان با توجه به قرارگیری در عصـــر اطلاعات بحث از اخلاق در نظام آموزش عالی امری لازم و ضـــروری به نظر می‌آید [۷].

با در نظر گرفتن این‌که نظام آموزش عالی کشـور برای تأمین نیروهای متخصص و ماهر موردنیاز و تکمیل اعضای هیئت‌علمی دانشـگاه‌ها به‌طور روزافزون در حال گسـتردن دوره‌های تحصـیلات تکمیلی اسـت ارزشـیابی وضـعیت تبعیت از هنجارهای حرفه‌ای در پژوهش‌های دانشـــگاهی در دوره‌های کارشـناسـی ارشـد و دکتری برای برنامه‌ریزی به‌منظور افزایش کیفیت این دوره‌ها اهمیت بســـزایی دارد [۸]. ازآنجـاکـه پژوهش در جـامعـه انجـام می‌شـــود و در سـرنوشت بشـر بسـیار تأثیرگذار اسـت می‌تواند جهت‌گیری اخلاقی داشته باشد [۹]. برای رعایت اخلاق پژوهش سعی شـــده اســـت نهادها و کمیته‌های اخلاقی تأســـیس گردد [۱۰]. این امر مسـئولیت محقق را در پروسـه تحقیق بسـیار سـنگین می‌سـازد و به‌خوبی روشـن است که مسـائل اخلاقی بـا پژوهش علـمی گره‌خورده اســـت. اخلاق پژوهش مجموعه‌ای از آداب و اصـول اخلاقی می‌باشـد که به‌وسـیله همه اعضـاء جامعه علمی در فرایند اسـتفاده، تولید و نشـر دانش رعایت می‌گردد. به‌طورکلی اخلاق تمام معیارهایی اسـت که به‌وسـیله آن می‌توان درباره درسـتی یا نادرسـتی اعمال انسان قضاوت کرد [۱۱].

اخلاق پژوهش آن‌قدر مهم است که نهادها و کمیته‌های زیادی در این خصوص تشکیل‌شده است مانند کمیته اخلاق در انتشار پژوهش و کمیته‌های تخصصی که به این موضوع توجهی جدی داشته‌اند [۱۲]. همچنین موضوعات کلیدی اخلاق پژوهش را می‌توان شامل رضایت آگاهانه، حریم خصوصی و احترام به آن ،تعامل امن بین پژوهشگر و محقق، احترام و مسئولیت‌پذیری دانست [۱۳]. سوء رفتارهای علمی، تخلفاتی است که در حوزه پژوهش به وقوع می پیوندد این تخلفات در منابع مختلف به اشکال گوناگون مدنظر قرار گرفته اند که سه قسم اصلی از سوء رفتارهای علمی پژوهشی «سرقت علمی» (plagiarism) «جعل» (fabrication) «ساخت و تولید داده ها» (Data generation) هستند. سوءرفتار پژوهشی به معنی رفتار عمدی یا سهوی پژوهشگر است که خارج از چهارچوب اصول اخلاقی و علمی می باشد [۱۴]. عبارت سوء رفتار پژوهشی برای انواع تخلفات، بی‌اخلاقی و قانون‌شکنی‌های حوزه پژوهش استفاده می‌شود به‌طور مثال می‌توان از دستبرد علمی، دستبرد به خود، داده‌یابی، دروغ‌پردازی نام برد. با وجود اینکه سوء رفتارهای پژوهشی به‌خصوص سرقت علمی در حوزه تولید علم مختص ایران نیست، ولی با توجه به شواهد وجود استرس ارتقاء، اصرار اساتید به انتشار مقاله به‌عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی اعضای هیئت‌علمی، نبودن سیستم‌های نظارتی دقیق و سخت‌گیر، آموزش‌های ناکافی در دانشگاه برای شناساندن و نحوه پیشگیری از سرقت علمی، نداشتن ترس از تنبیه ممکن است که در صورت انجام ندادن اقدامات برای جلوگیری از سوء رفتارهای پژوهش در آینده افزایش یابد [۱۵].

با توجه به اینکه پژوهش می‌تواند در زندگی انسان یک نکته مهم و تأثیرگذار باشد پژوهشگران نیز از دغدغه‌های اخلاقی جدا نیستند لذا مواردی مانند امانت‌داری علمی، انتشار مطالب و ... باید رعایت گردد و این مسئله مهم نیازمند تلاش مراکز آموزش عالی ایران می‌باشد. برای مثال در یک تحقیق [۱۶] به این نکته اشاره‌کرده‌اند که دامنه تبعیت نکردن از هنجارهای اخلاق علم در آموزش علوم اجتماعی گسترده است و فقط به کنشگران رشته‌های علمی برحسب میزان و نوع هنجارشکنی علمی محدود نمی‌شود

بلکه از ساختار آموزش در سطوح دانشگاه، دانشکده و گروه آموزشی متأثر است.

تحقیقی دیگر که [۱۷] با عنوان بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با رشد اخلاقی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهریار انجام دادند که نتایج نشان داد بین سواد اطلاعاتی و رشد اخلاقی رابطه وجود دارد.

نتایج پژوهش [۱۸] نشان داد که مقایسه میزان اخلاق پژوهش دانشجویان به تفکیک آموزش‌دیده و آموزش ندیده بین این دو تفاوت معناداری وجود دارد. دانشجویانی که آموزش‌های مربوط به اخلاق را دیده بودند نسبت به بقیه از میانگین نمره بالاتری در اخلاق پژوهش برخوردار بودند.

همچنین در پژوهشی [۱۹] با عنوان «سوءرفتار در پژوهش، یک بررسی پیمایشی از نگرش، ادراک و عوامل مرتبط بر آن در کشورهای در حال توسعه» به این نتایج رسیدند که عدم قوانین و مقررات حمایت کننده، عدم وجود دستورالعمل ها و کدها و استانداردهای اخلاقی از جمله عوامل اصلی موثر سوءرفتار پژوهشی هستند.

ضرورت‌هایی مانند تأکید بر حفظ حرمت و کرامت انسان، فاصله گرفتن از رذایل منفی، جلوگیری از سرقت علمی و ... ازجمله مهم‌ترین مواردی است که می‌تواند اهمیت اخلاق پژوهش را نشان دهد. همچنین پیش‌نیاز اخلاق پژوهش طراحی برنامه درسی مناسب است، همان‌طور که اطلاع داریم «متخصصان برنامه درسی برای منظم ساختن فعالیت‌های خود، دو مرحله را مهم می‌دانند: طراحی و برنامه‌ریزی» (Design & planning) [۲۰]. در حوزه طراحی برنامه عناصر تشکیل‌دهنده یک برنامه درسی مطرح می‌شود و در حوزه برنامه‌ریزی درسی چگونگی کاربرد و اجرای این عناصر مشخص می گردد [۲۱]. به طور کلی می توان اینطور گفت که هر جامعه ای برای این که بتواند به حیات خود ادامه دهد و اینکه در زندگی چه چیزی معنی دار است و افراد به چه هنجارهای اخلاقی باید احترام بگذارند، به برنامه های اصولی و پاسخی منطقی نیازمند می باشد [۲۲]. انعکاس تربیت اخلاقی در برنامه ریزی درسی، یکی از مهمترین پایه های آموزشی هر کشور را تشکیل می دهد. توجه دانشگاه‌های مدرن به مهارت‌های گوناگون به‌جای تمرکز بر اخلاق و ارزش‌های اخلاقی [۲۳] و عدم توجه به ارتقاء شاخص‌های اخلاقی در اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی که باعث نزول ارزش‌های انسانی و اخلاقی می‌شود [۲۴] اهمیت انجام این پژوهش را روشن می‌کند.

ارائه الگوی اخلاق همچون نقشه راهنمایی می‌باشد که به اساتید کمک می‌کند تا نقش‌های خود را به‌روشنی ایفا نمایند. به دلیل اینکه که رفتار و اخلاق اساتید در مراکز آموزش عالی می‌تواند الگوی دانشجویان گردد، نبود چنین الگویی اثرات منفی زیادی دارد. لذا در بعد دانشی، انجام این پژوهش و الگویی که از آن طراحی می‌گردد می‌تواند راهنمای کامل برای اساتید علاقه‌مند به داشتن عملکرد اخلاقی باشد. در ضمن اصول و موازین اخلاقی، جلوگیری از سوء رفتار علمی، محرمانگی، آزادی، رفتار منصفانه و خودکنترلی را فراهم می‌سازد.

با در نظر گرفتن این نکته که اغلب پژوهشگران اولین تجربه خود را از دانشگاه شروع می‌کنند لازم است اساتید دانشگاه اطلاعات جامع درباره نکات اخلاق پژوهش داشته باشند و این اصول را عملاً به دانشجویان خود آموزش دهند. جهت بهبود فعالیت‌های پژوهشی، قوانین و آیین‌نامه‌های اخلاقی جهت آموزش به دانشجویان تهیه و تنظیم گردد که باعث تقویت و بهبود مسائل پژوهشی در مراکز آموزش عالی خواهد شد و رعایت اخلاق پژوهش را شامل می‌شود. درنتیجه ضروری است ضمن آموزش به دانشجویان توجه آنان را به مسائل اخلاقی معطوف کرده و به آنان توضیح داده شود که تحقیق را به چه دلایلی انجام می‌دهند.

با توجه به آنچه که در بالا به آن اشاره شد پژوهش حاضر در صدد است که به این سوال پاسخ دهد که چگونه می توان الگوی برنامه درسی اخلاق حرفه ای پژوهش برای دانشجویان دوره های تحصیلات تکمیلی مراکز آموزش عالی ایران طراحی و اعتباریابی نمود؟

یافته‌ها

در این پژوهش از روش آمیخته از نوع اکتشافی استفاده شد. پژوهش های آمیخته نوعی استراتژی پژوهش یا روش شناسی برای گردآوری، تحلیل و ترکیب داده های کیفی و کمی است [۲۵]. در روش کیفی، متناسب با هدف‌های این پژوهش از تحلیل محتوای قراردادی استفاده شد. تحلیل محتوای قراردادی زمانی مناسب است که

نظریه های موجود یا ادبیات تحقیق درباره پدیده مورد مطالعه محدود باشد ،اطلاعات گردآوری شده از طریق مصاحبه تحلیل می شوند تا جایی ادامه می یابد تا به یک درکی کامل برسند [۲۶].

جامعه آماری برای طراحی مدل شامل اعضای هیئت‌علمی متخصص در حوزه برنامه‌ریزی درسی، پژوهشگران آموزش و یادگیری، روانشناسان، جامعه شناسان و فلاسفه که با روش تحقیق و اخلاق حرفه‌ای پژوهش و برنامه درسی آشنایی کامل دارند و جامعه آماری برای اعتبارسنجی مدل کلیه اساتید دانشگاه‌های استان گلستان متخصص در حوزه برنامه‌ریزی درسی، آموزش ویادگیری، روانشناسان، جامعه شناسان و فلاسفه بوده است.

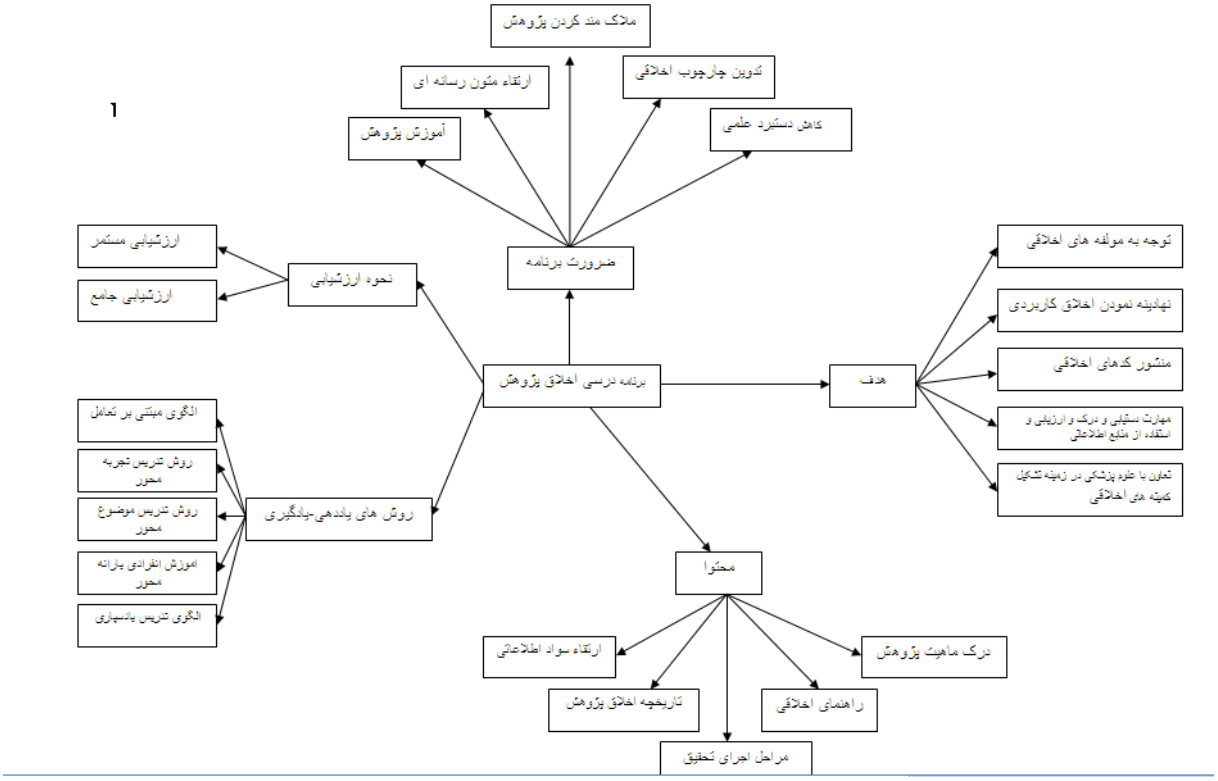
برای انتخاب نمونه تحقیق از دو روش نمونه‌گیری استفاده گردید. در بخش کیفی تعداد مشارکت کنندگان ۱۴ نفر بودند که از طریق روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند و تا مرحله اشباع نظری ادامه داده شد .از بین مشارکت کنندگان در این مطالعه، تعداد ۶ نفر از آنان استادیار و تعداد ۸ نفر از آنان دارای درجه دانشیاری بودند. نمونه گیری هدفمند زمانی به کار می رود که افراد دارای اطلاعات و ادراک قوی از موضوع مورد پژوهش دارند، انتخاب می شوند [۲۷]. در بخش کمی با استفاده از شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده براساس فرمول حجم نمونه کوکران بطور تصادفی تعداد ۱۸۱ نفر برای آزمون مدل انتخاب شدند.

ابزار تحقیق در بخش کیفی، مصاحبه ساختاریافته بود. در بخش کمی، ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته بود که گویه های آن طبق مقیاس لیکرت ۵ امتیازی طراحی و تدوین شد. گوبا و لینکلن قابلیت اعتماد را به عنوان معیاری برای جایگزینی روایی و پایایی در فاز کیفی مطرح ساخته اند که از چهار مفهوم جزئی در قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال، قابلیت تایید و قابلیت اطمینان تشکیل شده است [۲۸] بنابرین در این مطالعه برای قابلیت اعتبار از مشاهده، پرسش کردن از همکاران و چک اعضا استفاده شد برای انتقال پذیری نتایج پژوهش نشانگر تعمیم پذیری نتایج حاصله به سایر گروه ها و محیط های مشابه است در ضمن برای اطمینان پذیری یک ناظر خارجی که در تحقیق کیفی دارای تجربه بود فرایند گردآوری و تحلیل را بررسی و تایید نمود. همچنین در این مطالعه برای تاییدپذیری از یک شخص که در تحقیق کیفی تسلط دارد کمک گرفته شد تا سی دی های مصاحبه متون پیاده شده، یادداشت ها، داده های تحلیل شده، طبقه بندی ها و معانی را مطالعه و بررسی کند. در بخش کمی به منظور تعیین روایی پرسشنامه محقق ساخته در اختیار متخصصان قرار گرفته و نظرات آنان برای به دست آوردن هرچه بهتر روایی جمع آوری و اصلاحات مورد نظر انجام گرفت که بر اساس نظر کارشناسان، گویه های مبهم مورد اصلاح و بررسی مجدد قرار گرفت. برای تعیین پایایی پرسشنامه محقق ساخته از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید.

در بخش کیفی، در این مطالعه تمام مصاحبه ها ضبط شد و پس از پیاده سازی آنها داده ها به صورت کدهای بدست آمده ثبت و ضبط و پالایش گردیده و مفهوم پردازی و مقوله بندی شد. با توجه به شباهت ها و خصوصیات مشترک بین کدهای باز، مفاهیم و مقولات مشخص گردید. پس از مشخص کردن رابطه، بین طبقه ها، مقوله تعیین محتوا بر اساس تکراری بودن داده و ارتباط با سایر مقوله ها، مقوله های اصلی انتخاب شد ندو در مرحله آخر نیز با توجه به مفهوم ها و کدهایی که بدست آمد انتخاب نهایی انجام شد. تجزیه و تحلیل مصاحبه ها با استفاده از نرم افزار maxqda طی سه مرحله کدگذاری باز، زیر مقوله، مقوله اصلی انحام شد. برای تجزیه و تحلیل داده های کمی از نرم افزار spss و pls برای آمار توصیفی و آمار استنباطی (مدل یابی معادلات ساختاری و تحلیل مسیر) استفاده شد.

نتایج

یافته های پژوهش در ارتباط با هدف کلی طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی اخلاق حرفه ای پژوهش برای دانشجویان دوره های تحصیلات تکمیلی مراکز آموزش عالی ایران ارائه می شود. در مرحله اولیه کدگذاری باز، هر مفهوم استخراج شده در یک مقوله گنجانده شد. با توجه به شباهت ها و خصوصیات مشترک بین کدهای باز، ۲۳ زیرمقوله و ۱۲ مقوله اصلی بدست آمد. که این نتایج در شکل (۱) نشان داده شده است.

شکل (۱) مدل کیفی الگوی برنامه درسی اخلاق پژوهش

به منظور اعتباریابی الگو، پرسشنامه محقق ساخته که شامل کلیه عوامل شناسایی شده مطالعه کیفی بود در اختیار خبرگان قرار گرفت. ابتدا سازه های پژوهش، ابعاد و گویه ها به شرح جدول شماره (۱) مورد آزمون قرار گرفت. نتایج جدول (۱) نشان می‌دهد که شاخص‌های AVE (بیشتر از ۰/۵)، CR و CA (بیشتر از ۰/۷) در تمام سازه‌ها مناسب است و روایی همگرا تأیید می‌شود. در قسمت روایی واگرا، برای این کار یک ماتریس باید تشکیل داد که این ماتریس در جدول شماره (۲)، نشان داده شده است. همانگونه که از جدول (۲) مشخص می‌باشد، جذر AVE هرسازه از ضرایب همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر بیشتر شده است که این مطلب حاکی از قابل قبول بودن روایی واگرای سازه‌ها می‌باشد. بر این اساس مشخص می‌شود که نشانگرهای انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق، از تناسب لازم برخوردارند. با توجه به جدول شماره (۳) برازش مدل ساختاری با استفاده از ضرایب t به این صورت است که این ضرایب باید از ۱/۹۶ بیشتر باشند تا حداقل در سطح ۹۵ درصد معنادار بودن آن را تأیید کرد. در مدل حاضر این ضرایب بالاتر از ۱/۹۶ هستند. با توجه به خروجی در جدول (۴) مقدار GOF محاسبه شده برابر ۰/۵۱۴ می باشد این شاخص در حد قوی است. بنابراین می‌توان گفت، مدل الگوی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است. در ادامه نتایج حاصل از بررسی الگوی ساختاری روابط و برازش آن با رویکرد مدل معادلات ساختاری طبق یافته های بخش کیفی در شکل ۲ و ۳ نشان داده شده است.

جدول ۱: سازه‌های پژوهش و ابعاد و گویه‌ها

متغیرهای مکنون	تعداد مولفه‌ها	بارهای عاملی	آلفای کرونباخ ($CA>۰/۷$)	پایایی ترکیبی ($CR>۰/۷$)	روایی همگرا ($AVE>۰/۵$)
ضرورت برنامه درسی اخلاق پژوهش	تغییر ساختار	۰/۸۱۴	۰/۸۳۶	۰/۸۸۳	۰/۶۰۳
	متون رسانه‌ای	۰/۷۵۶			

	ملاک پژوهش	۰/۷۸۴			
	چارچوب اخلاقی	۰/۸۱۳			
	دستبرد علمی	۰/۷۱۵			
هدف برنامه درسی اخلاق پژوهش	توجه به پیش‌فرض‌های ارزشی	۰/۸۸۶	۰/۸۸۸	۰/۹۱۹	۰/۶۹۷
	اخلاق کاربردی	۰/۷۷۲			
	کدهای اخلاقی	۰/۹۱۳			
	مهارت‌های دست‌یابی، درک و ارزیابی و استفاده از منابع اطلاعاتی	۰/۸۷۳			
	تعاون با علوم پزشکی	۰/۷۱۴			
محتوای برنامه درسی اخلاق پژوهش	مجموعه ایده‌ها و مفاهیم تجریدی	۰/۵۴۶	۰/۸۵۰	۰/۸۹۶	۰/۶۴۰
	ملاحظات اخلاقی	۰/۹۱۳			
	مراحل اجرای تحقیق	۰/۸۲۶			
	تاریخچه اخلاق	۰/۷۹۰			
	سواد اطلاعاتی	۰/۸۷۴			
روش‌های یاددهی یادگیری برنامه درسی اخلاق پژوهش	الگوی تدریس یادسپاری	۰/۵۹۹	۰/۷۶۵	۰/۸۱۱	۰/۵۲۹
	روش تدریس تجربه محور	۰/۳۶۱			
	روش تدریس موضوع محور	۰/۷۷۳			
	آموزش مستقیم	۰/۶۱۴			
	آموزش انفرادی رایانه محور	۰/۷۰۰			
	الگوی مبتنی بر تعامل	۰/۷۹۰			
نحوه ارزشیابی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش	سنجش خلاقیت‌های حرفه‌ای	۰/۸۲۸	۰/۷۹۵	۰/۸۵۶	۰/۵۸۵
	ارزشیابی جامع	۰/۶۹۷			
	وجود اخلاق در همه مشاغل	۰/۷۴۹			
	پایبندی به اخلاق پژوهش	۰/۵۵۴			

جدول ۲: ماتریس مقایسه جذر AVE و ضرایب همبستگی سازه‌ها

	روش‌های یاددهی یادگیری برنامه درسی	ضرورت برنامه درسی	محتوای برنامه درسی	نحوه ارزشیابی برنامه درسی	هدف برنامه درسی
روش‌های یاددهی یادگیری برنامه درسی	۰.۷۲۷				
ضرورت برنامه درسی	۰.۲۲۰	۰.۷۱۶			
محتوای برنامه درسی	۰.۵۱۷	۰.۲۸۰	۰.۷۱۶		
نحوه ارزشیابی برنامه درسی	۰.۳۴۱	۰.۰۷۹	۰.۱۸۷	۰.۷۵۷	
هدف برنامه درسی	۰.۵۲۱	۰.۳۸۱	۰.۵۴۴	۰.۲۰۴	۰.۷۸۹

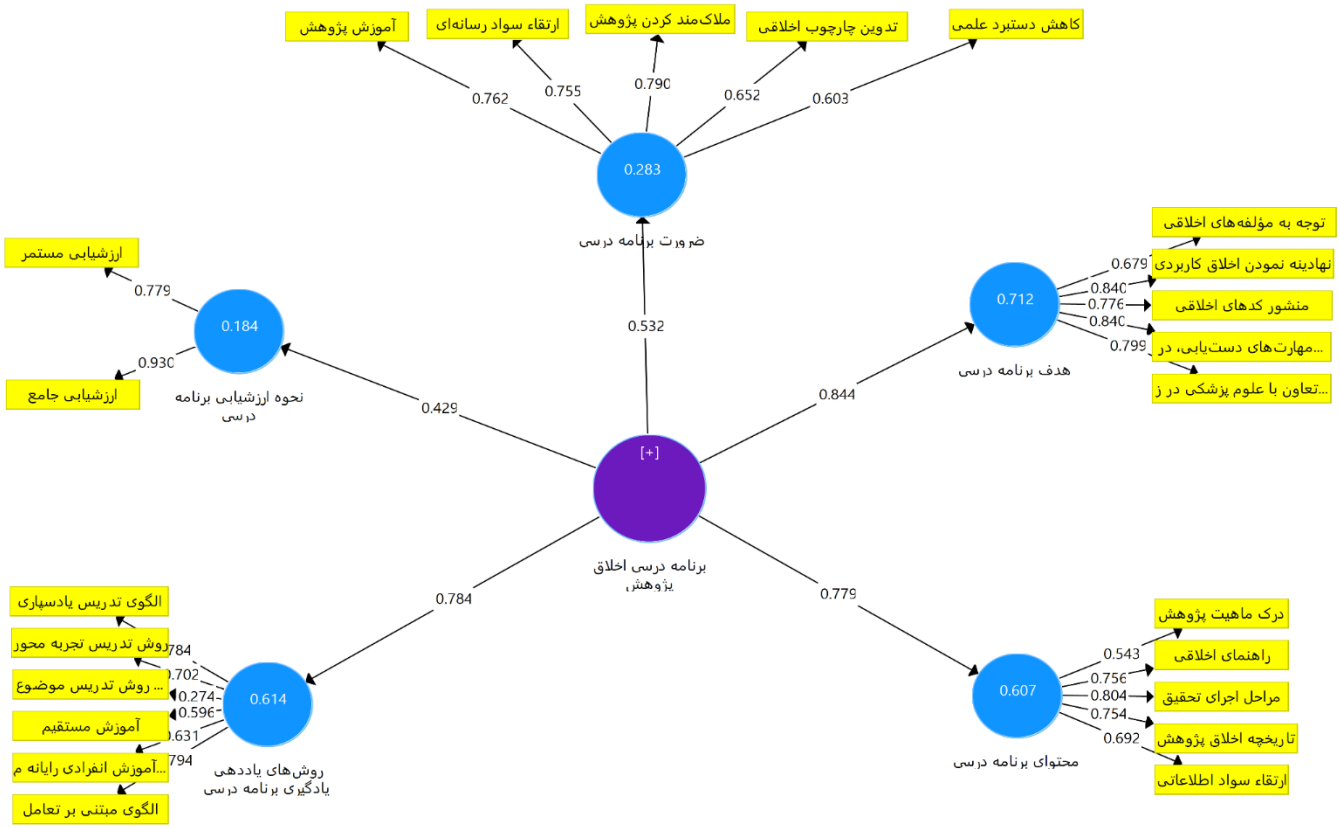
جدول ۳: تحلیل مسیر آثار سازه‌های تحقیق به منظور آزمون مدل تحقیق

سازه		ضریب مسیر	مقدار t	p	نتیجه
	ضرورت برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۵۳۲	۶.۷۴۴	۰.۰۰۰**	پذیرش

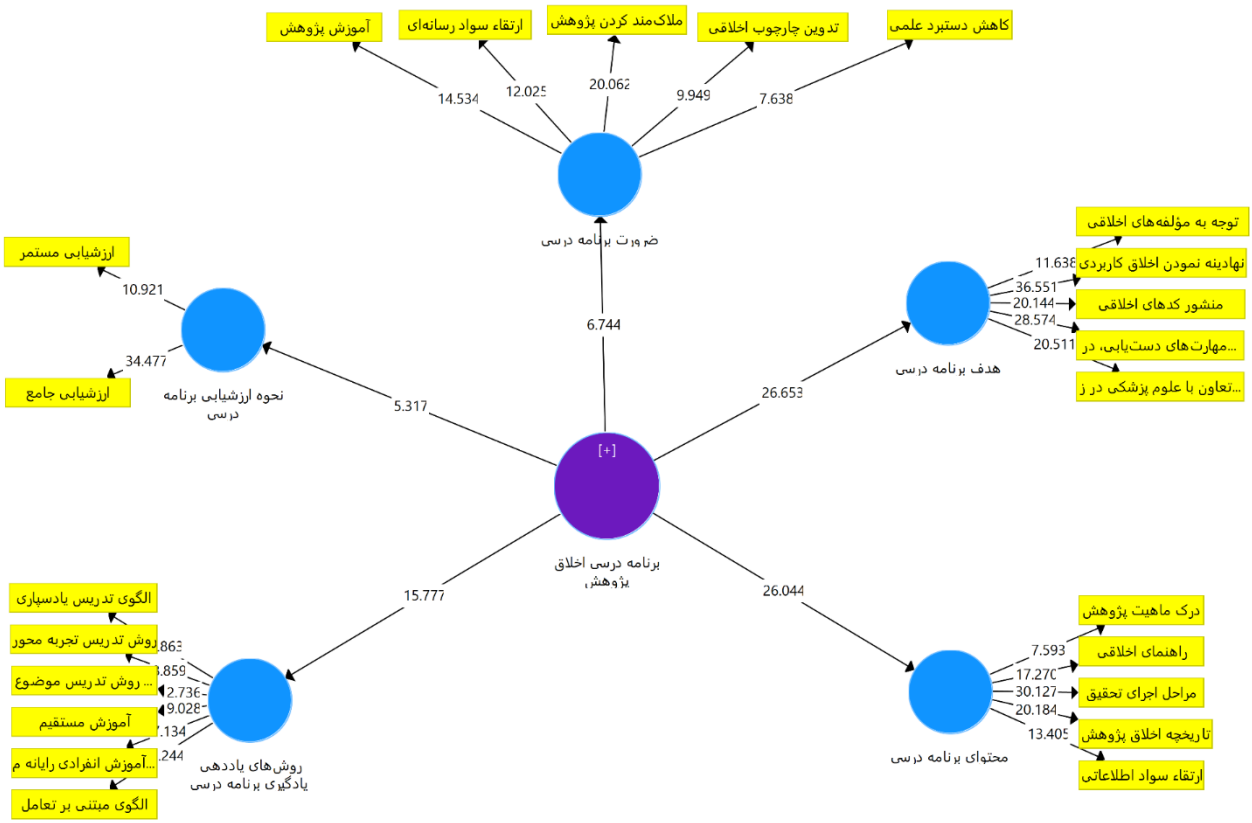
	هدف برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۸۴۴	۲۶.۶۵۳	۰.۰۰۰**	پذیرش
برنامه درسی اخلاق	محتوای برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۷۷۹	۲۶.۰۴۴	۰.۰۰۰**	پذیرش
پژوهش	روش‌های یاددهی یادگیری برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۷۸۴	۱۵.۷۷۷	۰.۰۰۰**	پذیرش
	نحوه ارزشیابی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش	۰.۴۲۹	۵.۳۱۷	۰.۰۰۰**	پذیرش

جدول ۴: برازندگی مدل الگوی برنامه درسی اخلاق پژوه

متغیر	مقادیر اشتراکی	ضریب تعیین ($R2$)
ضرورت برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۵۱۳	۰.۲۸۳
هدف برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۶۲۳	۰.۷۱۲
محتوای برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۵۱۲	۰.۶۰۷
روش‌های یاددهی یادگیری برنامه درسی اخلاق پژوهش	۰.۵۲۸	۰.۶۱۴
نحوه ارزشیابی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش	۰.۵۷۳	۰.۱۸۴
شاخص نیکویی برازش	$GOF=$ ۰.۵۱۴	

شکل (۲) مدل ساختاری در حالت ضرایب استاندارد

شکل (۳) مدل ساختاری در حالت معناداری اعداد t

بحث

هدف از انجام این پژوهش طراحی و اعتباریابی للگوی برنامه درسی اخلاق حرفه‌ای پژوهش برای دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی مراکز آموزش عالی ایران بود. اهم یافته‌های مطالعه کیفی در قسمت ضرورت، طراحی اخلاق در ساختار پژوهش می‌باشد اخلاق در پژوهش به تازگی مطرح و جذابیت خاصی برای محققان رشته‌های علمی فراهم کرده است که دارای مقوله اصلی، تغییر ساختار پژوهش می‌باشد. با توجه به این‌که امروزه تمام ابعاد زندگی انسان به‌خصوص دانش و فناوری در حال تحول هستند ضرورت دارد که انسان برای بقا و پویایی خود دست به نوع آوری و تغییرات مستمر دهد اگر تغییر، تحول و نوآوری ضروری نبود انسان هنوز در زندگی مانند انسان‌های اولیه باقی می‌ماند و هیچ گونه تغییر و تحولی در دانش، نگرش و رفتار او به وجود نمی‌آمد [۲۹]. دومین زیرمقوله ارتقاء سواد رسانه ای است یک پژوهشگر قبل از انجام تحقیق و بعد از انتخاب موضوع و تدوین عنوان و قبل از نوشتن طرح تحقیق، باید با مراجعه به مدارک و اسناد، پیرامون موضوع که برای پژوهش انتخاب کرده است، اطلاعات به دست آورد تا بتواند با توجه به آن اطلاعات به‌دست‌آمده، مسئله تحقیق و متغیرهای خود را دوباره مشخص و تعریف کند [۳۰].

یافته دیگر پژوهش در ارتباط با این مضمون ملاک‌مند کردن پژوهش می‌باشد. باید توجه کرد که پژوهش چه موردی را برای دیگران روشن و اطلاعات جدیدی در اختیار آنان خواهد گذاشت و نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش در کجا و چگونه مورداستفاده قرار خواهد گرفت [۳۱]. قضاوت های اخلاقی باید اهداف علم، تعاملات صاحب‌نظران با یکدیگر و تعاملات متخصصان جامعه را در نظر داشته باشد [۳۲]. زیرمقوله بعدی تدوین چارچوب اخلاقی می باشد ، با توجه به مطالعات اخلاقی، رعایت صداقت و امنیت علمی، توجه به باورها و ارزش‌ها، رفتار و نظام‌های اجتماعی، صداقت در مواقع بررسی نتایج پژوهش، دقت در حسن استفاده از وسایل، توجه به آسایش اعضای گروه پژوهش و دوری کردن از به وجود آوردن ناراحتی، باید در تمام پژوهش‌های پژوهشگران در نظر گرفته شود [۳۳]. رعایت ملاک‌های اخلاقی و پژوهش‌ها به انسان اطمینان می‌دهد که فعالیت‌های پژوهشی در چارچوب ارزش‌های اجتماعی و انتظارات اخلاقی جامعه، اتفاق می‌افتد [۳۴].

مقوله اصلی دیگر که مربوط به شناخت سرقت ادبی که دارای یک زیرمقوله کاهش دستبرد علمی می‌باشد علم ربایی می‌تواند در مورد یک نوشته، مقاله، کتاب، آهنگ و هرگونه سند، طرح یا نتایج پژوهشی کس دیگر اتفاق بیفتد [۳۵]. مقوله اصلی آموزش ملاحظات اخلاقی نشان داد یکی از اصلی‌ترین موضوع‌ها در پژوهش توجه به‌پیش‌فرض‌های ارزشی است که اثرگذاری پیش‌فرض‌ها، فرهنگ، فلسفه، ارزش‌ها و کمیته اخلاق و امثال آن در پژوهش است.

نتایج با یافته‌های قبلی [۳۶] همخوانی دارد که موفقیت هرنظام باشرایط محلی، ویژگی‌های اجتماعی و سیاسی است. یافته دیگر پژوهش، نهادینه کردن اخلاق کاربردی است که کاربردی شدن ارزش‌های فلسفی در آن یکی از نشانه‌ها می‌باشد. نهادینه‌سازی یک امر اجتماعی، به معنای پایه و ریشه‌ای کردن آن در بطن جامعه است [۳۷]. آموزش درزمینه اخلاق و رفتارهای اخلاقی برای افزایش دانش، مهارت وهدایت نگرش‌ها یک امر ضروری است نه تنها باید سطح دانش افراد درزمینه رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی و فلسفه و لزوم رعایت اخلاق افزایش یابد بلکه باید در به‌کارگیری اخلاق در برخورد با مسائل و مشکلات و به کارگیری آن در زندگی، دارای نگرش مثبت باشند [۳۸]. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داده است که از دید صاحب‌نظران منشور کدهای اخلاقی در نظارت بر اصول اخلاق پژوهش اهمیت بالایی دارند این در حالی است که انتظار می‌رود زمینه‌سازی، تقویت و توسعه‌این موارد هدف برنامه درسی مراکز آموزش عالی شود. اصول و قواعدی نظیر عدالت ورزیدن، دروغ نگفتن، آسیب نرساندن اثرگذاری پژوهش بر محیط و غیره که مورد قبول همگان هستند نظریه‌های هنجاری می‌باشند [۳۹]. همچنین با یافته‌های پژوهش های (okanta, Rossow) [۱۹] همخوانی دارد که نشان دادند عدم وجود دستورالعمل‌ها، کدها و استلنداردهای اخلاقی ازجمله عوامل اصلی و تأثیرگذار بر اخلاق پژوهش هستند.

دیگر یافته پژوهش حاضر، در ارتباط با دومین مقوله اصلی، یعنی ارتقاء شاخص های سواد اطلاعاتی، به مهارت‌های دستیابی و درک و ارزیابی و استفاده از منابع اطلاعاتی مربوط بود که به استفاده از منابع اطلاعاتی برای آشنایی بیشتر پژوهشگران با شیوه‌های صحیح ارزیابی و تولید علم تأکید داشت [۴۰]. نتایج با یافته‌های [۱۷] همخوانی و مطابقت دارد که به مفهوم «افزایش کیفیت پژوهش، ارتقاء سطح سواد رسانه‌ای و نیازهای اطلاعاتی» لازم است توجه شود از سویی، در یافته‌های این پژوهش حاضر در سومین مقوله اصلی؛ یعنی همیاری کردن با علوم پزشکی تأکید داشت. تاکنون بیشترین پژوهش‌ها تحت عنوان اخلاق پژوهش در حوزه پزشکی بوده است. درحالی‌که اخلاق پژوهش در حوزه علوم انسانی هم به فرد و هم به محیط مربوط می‌شود که با ابعاد مختلف زندگی انسان در ارتباط می‌باشند. لذا در پرداختن به اخلاق پژوهش در حوزه علوم انسانی می‌توان از حوزه علوم پزشکی کمک گرفت و مانند حوزه علوم پزشکی کمیته‌های اخلاق پژوهش را تشکیل داد [۴۱]. اولین چیزی که از هر محتوایی انتظار می‌رود نه‌تنها اینکه باید دارای ظاهر مناسب، بلکه باید برای استفاده‌کننده قابل درک باشد لذا می‌توان گفت که یکی از محورهای مهم در تنظیم و توالی محتوا به‌خصوص محتوای اخلاق پژوهش این است که با رشد گویایی و ذهنی دانشجویان هماهنگ باشد [۳۶].

محققان آموزشی به ارزش و کرامت انسان‌ها اعتقاددارند و به حقوق آنان احترام می‌گذارند و در فرایند کار خود در تلاشند که به مشارکت‌کنندگان آسیبی وارد نکنند و در کار پژوهشی خود احساس مسئولیت می کنند نسبت به حفظ حقوق و کرامت مشارکت‌کنندگان در پژوهش [۳۶]. نتایج با یافته‌های پیشین [۴۲] همخوانی و مطابقت دارد که باید رضایت آگاهانه از مشارکت‌کنندگان در پژوهش کسب شود تأکید می‌کنند. همچنین نتایج قسمت ملاحظات اخلاقی در رابطه با استانداردهای اخلاقی با یافته های قبلی [۴۳] همخوانی دارد که می‌توان گفت میزان پایبندی به کدها را می‌توان آموزش داد. راهکارهای حاصل از این پژوهش نتایجی است که به‌صورت پراکنده در پژوهش‌های دیگر بدان اشاره‌شده است، قابل‌ذکر است که این اصول و قوانین باید راهنمایی برای پژوهشگران باشد که با مسائل اخلاقی در فرایند پژوهششان با آن‌ها مواجه می‌شوند. یافته‌های مطالعه حاضر در عنصر روش‌های یادهی-یادگیری را می‌توان به روش‌های تعاملی و غیرتعاملی در نظر گرفت. انتخاب روش تدریس مناسب می‌تواند ویژگی‌های روانی مانند اعتماد به نفس و خودکنترلی را در دانشجویان تقویت کند [۴۴]. یافته دیگر پژوهش که روش تدریس تجربه محور می‌باشد روش تدریس تجربه محور یکی از روش‌های آموزشی می‌باشد

که هنوز عمومی نشده است؛ زیرا برای اجرای آن لازم است که تحولی در برنامه داده شود. نتایج با یافته‌های پیشین [۱۸] همخوانی دارد که نشان دادند که به واسطه شرکت در سمینارها و مباحث گروهی اخلاق پژوهشی را کسب کرده‌اند. همچنین با یافته‌های پژوهش قبلی [۴۵] نیز همخوانی دارد که به استفاده از کارگاه‌های آموزشی برای بررسی ماهیت معضلات اخلاقی وچالش‌های عدم سوء استفاده نقش تحقیقاتی تأکید می‌کند.

همان‌طور که یافته‌های این پژوهش نشان داد دانشجویان فارغ از دغدغه‌های اخلاقی نیستند مواردی مانند امانت‌داری علمی، انتشار مطالب و ... رعایت نمی‌شود زیرا دانشجویان بااخلاق پژوهش آشنایی ندارند و اخلاق پژوهش برای آن‌ها به‌درستی توصیف نمی‌شود و این موارد نیازمند تلاش مراکز آموزش عالی می‌باشد. بنابرین تشویق علمی دانشجویان در رعایت اخلاق پژوهش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی نقش مهمی دارد. ارزشیابی می‌تواند باعث سنجش میزان انحراف یا عدم‌انحراف در اخلاق پژوهش شود. زیرا بسیاری از مشکلات کنونی، نیازمند شفاف‌سازی عناصر برنامه درسی به‌ویژه هدف، محتوا، روش و ارزشیابی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی است.

پیشنهاد می‌شود در طول دوره تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای آنان کارهای عملی [تهیه بروشور و سی دی های آموزشی] مشخص گرددکه به‌صورت تیمی و با نظارت اساتید گروه‌های آموزشی برنامه‌ریزی شود و روش های پیشگیری از سرقت علمی آموزش داده شود. همچنین برای این دانشجویان به منظور افزایش آگاهی آنان، واحد درسی آشنایی با استانداردهای اخلاق پژوهش در دانشگاه ها به صورت مستقل از واحدهای درسی مانند روش تحقیق، مقاله نویسی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و در کنار آن استفاده از آموزش مجازی جهت ارتقای توانمند سازی دانشجویان در اخلاق پژوهش می تواند مفید باشد.

از محدودیت‌های این پژوهش، محدودیت‌های زمانی جهت انجام تحقیق و کوتاه بودن دوره نمونه گیری و کیفی بودن آن است بسیاری از مقدمات و شرایط اولیه مورد نیاز برای اجرای برنامه های درسی در مراکز آموزش عالی مهیا نشده اند یا نمی شوند. همچنین تقویت فرهنگ نوآوری و پذیرش تغییر در نظام آموزش عالی نشان می دهد که میل به عدم تغییر از چالشهای اساسی پیش روی نظام آموزش عالی ایران است و استفاده از روش های تدریس و محتواهای قدیمی، عدم استقبال از تکنولوژی های روز به ویژه در حوزه تدریس و ارزشیابی در این حیطه به چشم می خورد.

نتیجه‌گیری

یافته های این مطالعه نشان داد که برخی از تغییرات در برنامه درسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دارای اهمیت می باشد با توجه به یافته ها عامل اصلی رعایت اخلاق پژوهش در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی آشنایی اساتید و هیئت‌علمی دانشگاه‌ها با الگوی اخلاق پژوهش است که اساتید نقش اصلی را به‌عنوان الگو و سرمشق برای دانشجویان ایفا می‌کنند؛ لذا دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی بایددر جهت ارتقاء دانش و مهارت به موضوعات اخلاق پژوهش و تقویت اعضای کمیته اخلاق و اساتید راهنما نسبت به تمهیدات در اجرای برنامه‌های آموزشی مرتبط اقدام نمایند. همچنین جهت بهبود فعالیت های پژوهشی، برنامه درسی اخلاق پژوهش جهت آموزش به دانشجویان تحصیلات تکمیلی تهیه و تنظیم گردد که باعث تقویت و بهبود مسائل پژوهشی در مراکز آموزش عالی خواهد شد.

ملاحظات اخلاقی

اصول اخلاقی در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه به صورت کتبی از مشارکت کنندگان جهت شرکت در مطالعه، ضبط مصاحبه ضمن حفظ بی نامی و رازداری و اختیار آنان برای ترک مطالعه رعایت شد. (کد مصوب رساله: ۱۸۶۲۰۰۶۳۹۷۱۰۰۴)

تضاد منافع

هیچ گونه تضاد منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از معاونت تحقیقات و فناوری و اعضای شورای پژوهشی آن دانشگاه تقدیر و تشکر می گردد.

منابع

1. Aryanpoor M, Mehrabi N. [Requirements and practices of professional Ethics in higher education]. Quarterly Journal of Ethics in science and Technology. 2016;11(4):17-23. (Persian)
2. Abtahi SH, Torabian M. [Investigating the achievement of higher education goals based on the 20-year vision document of the country by AHP hierarchy process]. Research in Educational Systems.2010;4(8):31-60. (Persian)
3. Yarigholi B. [Pathology of Academic Research ethics phenomenological study]. Journal of Ethics in science and Technology; 2018;13(1):127-134. (Persian)
4. Bozorgnejad A, Sharifzadeh F. [Study and study of the effect of the implementation of the country's higher education policies according to the evaluation of the third, fourth and fifth development plans of the Islamic Republic of Iran on the performance of the Ministry of Science, Research and Technology]. Quarterly Journal of Research in Educational Systems. (Persian)
5. Pazargadi M, Sattari S. [Assessing the quality of education: A participatory approach to address the challenges of the non-governmental higher education management system]. Educational Research Journal. 2008;5(17):1-23. (Persian)
6. Puiu S, Ogarca RF. Ethics management in Higher education system of Romania. Procechia economics and Finance. 2015;23:599-603.
7. Suja RN. Ethics in Higher education. Jain university. India. 2015.
8. Marjaee H. [Students' adherence to professional norms in academic research; A review of the National Survey findings]. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education. 2016; 22:25-48. (Persian)
9. Bhatt SR. Freedom and responsibility. Journal of Indian of philosophical research. 2018;35(6077):508-602.
10. Gharamaleki AF. [Organizational ethics]. Publisher: Sarmad (affiliated to the Institute of Human Resource Productivity Studies). 2009. (Persian)
11. Azar A, Khodami S. [Ethics in Operations Research]. Quarterly Journal of Ethics in Science and Behavior. 2011;1:1-11. (Persian)
12. Roberts L. A frame work for considering the ethical aspects of psychiatric research protocols. Comprehensive psychiatry. 2001;42:63-351.
13. Guraya SY, Guraya SH. Foucault and research Ethics on the Autonomy of Researcher. Ethics in medical research. 2014;3:121-126.
14. Nakhaei N, NikPour H. (2005). Investigation of medical Students opinions on research fraud in thesis and its frequency. Strides in Development of Medical Education; 2(1): 10-17. (Persian)
15. Choopani H, Siadat SA, Rejaeepoor S. [Organizational factors related to research behavior with emphasis on professional research ethics]. Quarterly Journal of ethics in science and Technology. 2020;15(1):71-78. (Persian)
16. Qarakhani M, Mirzaei SA. [Ethics of science in the normative educational environment of social sciences in Iran]. Sociological Studies. 2014;21:128-108. (Persian)
17. Shahbazi S, SaberKargan A. [The relationship between information literacy and moral development Shariar secondary school students; (8 pages)]. 2016; Accessed: August 22, 2020. (Persian)
18. Amin Khandaghi M, Pak Mehr H. [Teaching Research Ethics Criteria: An Undeniable Necessity in Higher Education Curricula]. Journal of Ethics in Science and Technology. 2012;7(4):1-12. (Persian)
19. Okonta p, Rossouw T. Misconduct in research: a descriptive survey of attitudes. Perceptions and associated factors in a developing country. BMC med Ethics. 2014;15(6): 1-8.
20. Maleki H. [Learning planning principles]. Tehran: Borhan school cultural institute. 2015;13-23. (Persian)
21. Fathi Vajargah K. [Principles and understanding curriculum planning]. Tehran: The science of masters. 2014;24-28. (Persian)
22. Attaran M. Comparison of two approaches in religious education with emphasis on the element of ethics. Tehran: proceedings of the conference on pathology of religious education in education. 2003. (Persian)
23. Chowdhury M. Emphasizing morals, values, ethics and character education in science education and science teaching. Malaysian online Journal of Educational Sciences. 2018;4(2):1-16.
24. Kumar Shrivastava Sh. Promotion of Moral Values through Education. International Research Journal of Social Sciences. 2017;7(6):103-108.

25. Creswell, J. W., Plano, C., Gutmann, M. & Hanson, W. Advanced mixed methods research designs, Handbook of mixed methods in social and behavioral research A. Tashakkori and C. Teddlie (eds.), Thousand oaks, CA: Sage, 2003; 209-240.
26. Iman MT, Noshadi MR. Qualitative content analysis. Research; 2011;3(2): 15-44. (Persian)
27. Gall M, Borg W, Gall J. [Quantitative and qualitative research methods in educational sciences and psychology]. Translated by Naser AR. (2017). Tehran: Organization for the Study and Compilation of University Humanities Books (samt). 2012.
28. Guba E, Lincoln Y, Effective evaluation: improving the usefulness of evaluation results through responsive and naturalistic approaches, Jossey-Bass, 1992.
29. Bakhshi N. [Organizational change]. Monthly of Labor and Society. 2011;139: 67-60. (Persian)
30. Khanifer H, Bordbar H, Froghighomi F. [Explain the Moral and cultural components of research]. Ethical Knowledge. 2011;2(2):85-104. (Persian)
31. Riahi B. Importance and necessity of conducting research. Top Research Institute. 2017. (Persian)
32. Iman MT, Ghaffari Nasab E. [Ethical criteria in humanities research]. Journal of Ethics in Research and Technology. 2017;6(2):2-11. (Persian)
33. Bloodgood JM, Turnley TH, Mudrack P. The in fluence of ethics instruction, religiosity and intelligence on cheating. 2008.
34. Sabet A, Fili A, Pouya A, Majidi AA. [Presenting the previous model shows the observance of research ethics among students]. Journal of Ethics in Science and Technology. 2017;12(4):1-9. (Persian)
35. Brandes J. Astudent guide to plagiarism global campus librarian, troy university. 2015.
36. Yazdani F, Abasi E, Hassani M, Aliasgari M. [Designing and validating the curriculum of social education lesson of the first level of High school Based on the High-level Documents]. Research school and virtual learning. 2018;6(2):95-117. (Persian)
37. Zahedi A, Nazar Beigi M, Amrayi A. [The method of the Holy Quran in institutionalizing "chastity" and "hijab"]. Strategic Studies in Language. 2010;13(49):58-12. (Persian)
38. Hassanpour A, Abbasi T, Hadipour A. [Identify and prioritize methods of institutionalizing ethics in the organization]. Journal of Ethics in Science and Technology. 2017;12 (1):11-1. (Persian)
39. Sharifi AH. [What is applied ethics]. Moral Knowledge. 2011;2 (3):96-83. (Persian)
40. Bornmann L, Mittag S, Daniel HD. Quality qssurance in higher education. Meta evaluation of Multi stage evaluation proceducers in germany, higher education. 2010;52(4):687-709.
41. Khaleghi N. [Research ethics in social sciences]. Journal of Ethics in science and Technology. 2008;3(1-2):83-92. (Persian)
42. Saghatoleslami AR. [Investigating the nature of ethical issues in cyberspace research]. Ethics in science and Technology. 2011;6(6):44-57. (Persian)
43. Sharifi A, Islamieh F. [The effect of education on adherence to codes and standards of professional ethics]. Proceedings of the Third National Conference and the Second International Conference on Skills and Employment. 2014. (Persian)
44. Akbrantaj Shob N, Mirzaeian B. [Comparison of the effectiveness of interactive-participatory and non-interactive work-based teaching methods based on fear of negative evaluation of language learners in heterogeneous university classes]. Journal of English Language Teaching. 2019;12(24):1-16. (Persian)
45. Sobochan AM, Bertotti TS, Gottfriedn K. Ethical considerations in social work research. European Journal of social work. 2019;22(5):805-818.